

Formandens beretning

I god tid før generalforsamlingen lagde vi dagsorden på vores hjemmeside og annoncerede indkaldelsen på Facebooksiden. Straks kom en kommentar til vedtægtsændringsforslaget fra et af vore medlemmer. Jeg skal nok argumentere for vedtægtsændringen senere, når vi kommer til det punkt på dagsordenen.

I vedtægterne står, at vi skal "tilstræbe" at der er mindst en fra hver af øens fire herreder i bestyrelsen. Medlemmet, der kommenterede reglen, synes at det var godt at hele øen var repræsenteret, for at holde sig ajour med hvad der rører sig i lokalsamfundet.

Al ting har sin historie. Reglen om herredsrepræsentation stammer fra foreningens start. I 1990'erne synes dog en af mine forgængere, major Jørgensen, at reglen kunne lempes med at man skulle "tilstræbe" herredsrepræsentationen.

Det er få bekendt, hvad herreder egentlig er (ligesom sogneinddelinger er forsvundet i de flestes begrebsverden). For historiens skyld kunne man beholde herredsbestemmelsen, men i lang tid har det ikke været muligt at leve op til ønskerne. Der har simpelt hen manglet kandidater til bestyrelsesposterne. Jeg har selv koketteret med, at jeg kunne repræsentere Nordre Herred, selv om jeg vitterlig boede i København.

Nu vi er ved herredsrepræsentationen, så kunne det være interessant at se i hvilke herred vores medlemmer bor. I vestre herred med Rønne kommer 24% og fra de tre øvrige, nordre, østre og søndre herreder er repræsenteret ligeligt med 12%. Og resten, som har postadresse udenfor øen, udgør 40%. Det synes jeg er interessant at bemærke sig i sær fordi vi i bestyrelsen ofte diskuterer fald i medlemsantallet. Vi er nu under 600 medlemmer, hvor vi for 15 år siden næsten var oppe på næsten 700. Det giver dårligere økonomi – færre kontingenter og større udgifter til udsendelse af årsskriftet til de udenøns medlemmer. Fortsætter nedgangen får vi økonomiske problemer.

Det er et tilbagevendende problem, som vi drøfter på bestyrelsesmøderne, at der er manglende interesse for at deltage i arbejdet med foreningen. Vi har i fem år haft vakante bestyrelsesposter. Spørgsmålet som optager os er, hvem der skal

tage over og føre foreningen videre. Vi er ”oppe i årene”, som man så nænsomt kan udtrykke det.

Det er et generelt problem for foreninger at skaffe nye bestyrelsesmedlemmer. Et eksempel på Bornholm er Gigtforeningen med 1000 medlemmer. De har ligefrem måttet annoncere efter en ny formand. Andre foreninger må lukke eller fusionere med anden forening.

Der er mange grunde til den manglende interesse for foreningsarbejde. Vi har mange muligheder for at dyrke interesser uden foreninger. Og mindre forståelse for, at man lukrerer på andres beredvillighed til at dele viden. ”Man google og finder” og snart AI – den kunstige intelligens – tager over og erstatter den historiske formidlingen. Hvad sker der? Et er sikkert, at uden den basale forskning og formidling vil intet ske uanset hvor gode og revolutionerende programmer er.

Hvad er sket i løbet af året?

Vi har afholdt fem bestyrelsesmøder og to større arrangementer.

Den 9. november præsenterede vi årets udgave af ”Bornholmske Samlinger” på Bornholms Museum. Forfatter Erik Jensen fortalte om årsskriftet for 2024 med titlen ”Petrea og de 18.000 breve” – en spændende historie om Petrea Jespersen, der som 17årig giftede sig med byfoged Harald Nyegaard. Erik Jensens arbejde med bogen hviler på et imponerende researche i et omfattende kildemateriale, der findes på Rigsarkivet.

Udgivelse af årets ”Bornholmske Samlinger” er foreningens vigtigske opgave. Sådan har det været siden 1906. Vi skylder foreningens redaktøren Ann Vibeke Knudsen gennem mange år en stor tak for det store arbejde. I det kommende år vil Ann Vibeke få hjælp af Finn Kjærulff Hansen og Kim Bak – en mere fasttømret redaktørgruppe. Jeg vil nævne at også Svend Aage Møller og Mogens Lau fra bestyrelsen har i gennem mange år har deltaget i arbejdet med korrektur. Mogens Lau har ønsket at træde ud af bestyrelsen og jeg vil her benytte lejligheden til at takke for hans store arbejde gennem tiderne både i redaktionsarbejder og som forfatter til mange artikler i ”Samlingerne”.

Den 3. marts i år lånte vi Rønne Biblioteks foredragssal til et foredrag om ”Mysteriet om de 30.000 druknede flygtninge” ved Christiansø. Journalistduoen Kirstine Christensen og Anna Hjorth fortalte om deres arbejde med at afdække historien om det russiske angreb på flygtningeskibe i maj måned 1945. Det blev et velbesøgt møde med mange spørgsmål og svar. Foredraget blev gentaget på Bornholms Museum og senere en udgivelse af en række podcast om emnet.

Danskernes historie online

Jeg besøgte ”Danskernes historie online”, der digitaliserer dansk litteratur – historiebøger og slægtsmateriale – 53.000 titler. De holder til i gamle virksomhedslokaler i Albertslund. Her er et eksempel på et fantastisk frivilligt arbejde, der involverer 35 mennesker og som kan klare sig med en lønnet sekretærstilling. Vi overlod vores skanninger af Bornholmske Samlinger fra 1906 til 2017, som nu er at finde digitalt fra deres hjemmeside, såvel som vores egen. Det er et arbejde der er værd at støtte.

Ønsker for fremtiden

Som sikkert mange ved, arbejder jeg med ejendoms historie. Og jeg har i løbet af året holdt to ”kurser” for to lokalarkiver og lagt den ud på min egen hjemmeside og formidlet den på foreningens facebookside. Det er mit håb at andre kan bruge min viden til selv at gå i gang med den type arkivarbejde. Jeg glæder mig over, at mit arbejde med lokalhistorien bruges af mange.

Som jeg tidligere har nævnt er vidensformidling foreningens hovedopgave. Bornholmske Samlinger er en god gammeldags fastholdelse af viden. Den forsvinder aldrig. Den digitale formidling, derimod, er ofte flygtige medier. De kan nemt forsvinde eller blive væk i virvaret af digitale kasser.

Vi mangler en vidensbank, der kan akkumulere den digitale lokalhistoriske viden, der findes. Og, hvad der er vigtigt, gøre materialet tilgængeligt på en systematisk måde. Det er en kompleks opgave, men jeg tror, at Bornholms Historiske Samfund har en opgave her i tæt samarbejde med Ø-Arkivet, Museet og de aktive lokalhistoriske arkiver, som vi har mange af på Bornholm.

Tak til mine kollegaer i bestyrelsen og tak til medlemmerne for uundværlig støtte.